

MODERNİZİM VE YÜKSEK ÖĞRETİM (3)

Akademik Hareketlilik

Yüksek öğretimin küreselleşmesi ve uluslararasılaştırılmasına dair duyulan ihtiyaç, dünyanın gitgide artmakta olan birbirine bağımlı (interdependent) doğasından kaynaklanmaktadır. Teknolojik olanaklar ve dünyaya bakışlardaki algı değişiklikleri Uluslararasılaştırmayı, bu da yüksek öğretim ile ilgili enstitülere hem içerden hem de dışarıdan karşı koyulamaz etkilerle değişimi getirmektedir. Bu süreçte üniversitelere çok önemli görevler düşmektedir, çünkü üniversiteler küreselleşmenin sosyal, kültürel ve çevresel etkilerinde çalışan kişilere ev sahipliği yapmakta ve bu süreci tabandan destekleyen politikaların oluşturulmasına katkıda bulunan liderleri ve karar vericileri yetiştirmektedir.

Fakat üniversiteler akademi dünyasına sunulmuş olan kıt kaynakları ile sınırlıdır. Bu sınırlılık durumu, araştırma ve geliştirme alanındaki ortak çıkarları saptamayı ve ortak amaçları tanımlamayı hedefleyen, kamu kurumları ve özel sektör ile stratejik işbirliklerinin kurulmasını zorunlu kılan bir çağrı niteliğindedir. Nitekim uluslararası odaklı müfredat reformu ve uluslararası araştırma ve geliştirme projelerine katılım, uluslararasılaştırma süreci için olumlu olabilecek bir takım etmenlerdir.

Toplumsal Değişim

Yüksek öğretimde yeni yaklaşımları harekete geçirmek ve kültürel çeşitliliğe dair farkındalığı arttırarak ve farklılıkları zenginlik addederek yaşamak bilinci, bireyselliğin değil ama bencilce yaşamının önüne geçilmesi için adeta bir panzehir sayılmalıdır. Gelişmekte olan ülkelerde hem akademisyen hem de öğrencilere yönelik akademik hareketlilik programlarının kendileri için ne derece önemli olduğu açıktır. Bu hareketliliğin Avrupa'da, Asya'nın bir bölümünde ve Kuzey Amerika da uygulamakta olan seviyelere getirilmesi için gayret edilmelidir. Kuşkusuz ki bu istek yalnızca gelişmekte olan ülkeler için ve onların akademisyen ve öğrencilerinin gelişimlerini sağlamak için düşünülmemelidir. Bu durum bir yönüyle de dünyada yalnız olmadıklarının ve kendileri dışındaki bir dünyada yaşayanların da olduğunun farkında olması ve onlarla birlikte olmayı bir kazanç sayması gereken gelişmiş ülke üniversite mensupları için de geçerlidir. Dahası bu kaygı, algı ya da anlayış, gelişmiş ülke üniversitelerinin özellikle arayıp bulması ve değerlendirmesi gereken bir fırsat olarak görülmelidir.

Uluslararasılaştırma ve küreselleşme dünyamızın bugüne kadar hiç görmediği ve yaşamadığı boyutlarda toplumsal değişime uğramasına yol açmıştır. Bu öylesine bir değişimdir ki, bundan önce yıllarca az gelişmiş toplumlarda sırf böylesi değişiklikler yaratmak için harcanan “eğitme ve içselleştirme” çabaları ve harcanan paraların yanında neredeyse kendiliğinden oluşan ve engellenemeyen bir olgudur. Bugün tüm ülkeler, uluslar, kültürler ve bireyler küreselleşmenin evrensel süreçlerinde yol almaktadır. Hiç bir aktörün bunun dışında kalması olası değildir. Yalnızca biraz geriden gelinebilir hepsi budur.

Uluslararasılaşma genişletilmiş anlamıyla küreselleşme ve bütünleşme için önemli bir altyapıdır ve ulusal kültürlerin gelişiminin kaynağını oluşturan yakınlaşmanın özünü açıklamaktadır. İşte bu düşüncelerden yola çıkıldığında, İslam coğrafyası toplumlarının da uluslararasılaşma ve küreselleşme olgusu ile karşı karşıya kaldığı açıktır. Uluslararasılaşma, küreselleşme ve bütünleşmenin çatışmacı karakterini ortaya çıkarır. Burada üç çelişkili eğilim bulunmaktadır;

- Bütünleşme girişimlerinin özgünlüğü yoketme eğilimlerinin yoğunlaşması,
- Ulusal ve kültürel değerlerin ve geleneklerin bütüncül evrensellik baskısı altında kalması ve bununla mücadele etme ihtiyacı,
- Çatışan faktörlerin toplanması.

Bu çelişkili eğilimlerin de katılımıyla uluslararasılaşma uluslar arasında meydana gelen süreçlerle bir ulusun toplumsal yaşamında oluşur ve gelişir. Hayatımızda beliren en değerli ve önemli fikirler ulusal sınırları aşma, uluslararası hayatın bir parçası olma eğilimindedir. Zamanla bu eğilim bir hedefe yönelir ve üzerinde yürünmesi gereken bir sürece dönüşür. Uluslararası hayatın etkili olgularıyla uluslararasılaşma süreci bireyler için fırsat kapılarını aralar, faaliyet ve hareket alanlarının sınırlarını genişletir ve bireyleri özgürleştirir. Uluslararasılaşmadan küreselleşmeye giden yol; yukarıda belirttiğim üç çelişkili eğilimin aşılmasıyla hedefine varmış olur.

Yüksek öğretimde de küreselleşme evrenselleşmeyi gerektirir. Bunun açık anlamı temel ulusal ilkelerin kaçınılmaz bir şekilde törpülenmesi gereğidir. Eğitimin uluslararasılaşması, karşılaştırmalı yaklaşımlar kullanılarak ve siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda çok yönlü değişimlere tepki vererek uluslararası bağlamda düşünme biçiminin organize edilmesi girişimi olarak görülmelidir.

Avrupa'nın stratejik yolların kesişim noktasındaki konumu, çok yönlü sosyal, kültürel ve siyasal süreçlerde yer alması, bilgi alanının küreselleşmesine aktif katılımı ve son yıllardaki insan hakları çalışmaları tüm halklar, uluslar ve bireyleri kimlik ve çıkar sorunları ile karşı karşıya bırakmıştır. Şimdi kimlikler aranmakta ve ulusların çıkarları yeniden ve barışçıl yaklaşımlarla çizilmek zorundadır. Yüksek öğretim işte bu temel sorunun çözüm üreticilerinden biri olmalıdır.